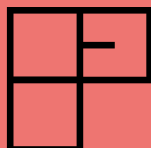

Fora de reserves

Art contemporani
als centres educatius

Edició pilot
Gener–juliol 2023

Index

Introducció. Edició pilot	1
Presentació	2
Objectius	3
Proposta curatorial	4
Agents participants	5
• Artistes	6
• Centres educatius	11
Crèdits	14

- Des de principi d'any s'està duent a terme a Barcelona l'edició pilot de "Fora de reserves", un programa que convida instituts i escoles a presentar obres d'artistes visuals i a desenvolupar, conjuntament amb els artistes, el museu i la comunitat educativa, un programa públic d'activació de les obres.
- L'Institut Anna Gironella de Mundet (Horta-Guinardó) i l'Escola Ramon Casas (La Marina, Sants –Montjuïc) són els centres educatius participants en l'edició pilot.
- *Al cistell*, d'Isabel Banal, i *High Five Zara composition01.ai* (the Poignant), de Rubén Grilo, són les obres seleccionades per participar en l'edició pilot de "Fora de reserves". Formen part del fons municipal d'art, i es van adquirir l'any 2020 en la convocatòria realitzada amb fons COVID-19 i actualment formen part de la col·lecció del MACBA.
- "Fora de reserves" és un programa impulsat per l'Institut de Cultura de Barcelona, el Consorci d'Educació de Barcelona i el MACBA, en el marc de la implantació de la mesura de govern "Cap a una política pública de cultura i educació" (2019).

Presentació

2

“Fora de reserves. Art contemporani als centres educatius” és un programa d’acollida temporal als centres educatius públics d’obres del fons d’art contemporani de la ciutat, creades per artistes en actiu a Barcelona. Procedeixen del fons d’obres d’art de titularitat municipal, una bona part de les quals es va adquirir amb fons COVID-19 de l’any 2020 i fora part de la col·lecció del MACBA. El projecte inclou la instal·lació i l’exposició de les obres als centres educatius i, també, el desenvolupament d’un programa públic, educatiu i de mediació amb la participació activa dels creadors i creadores seleccionats i de la comunitat educativa de cada escola o institut participant. El programa es desenvolupa al llarg de tot un curs lectiu i s’articula des de l’Institut de Cultura de Barcelona, el Consorci d’Educació de Barcelona i el MACBA.

La primera edició pilot de “Fora de reserves” s’està desenvolupant durant el curs escolar 2022-2023 a una escola i un institut barcelonins. Es tracta de l’Escola Ramon Casas (La Marina, Sants-Montjuïc) i l’Institut Anna Gironella de Mundet (Horta-Guinardó), centres educatius seleccionats pel Consorci d’Educació i l’equip de direcció del programa. A partir d’un diàleg amb la col·lecció del MACBA, per mitjà de la participació activa d’Isabel Banal i de Rubén Grilo, artistes seleccionats per fer el pilotatge, i de l’impuls dels diferents departaments que conformen la institució, “Fora de reserves” està impulsant situacions d’aprenentatge noves, proporcionant una convivència natural amb el patrimoni i activant el conjunt de la comunitat educativa.

“Fora de reserves” s’ha posat en marxa en el context de la implantació de la mesura de govern “Cap a una política pública de cultura i educació” i forma part del conjunt de programes i accions que tenen per objecte destacar les escoles i els instituts com a centres culturals.

Objectius

“Fora de reserves. Art contemporani als museus” neix amb la voluntat de posar la creació contemporània i el patrimoni artístic de la ciutat a l’abast de tothom per curar-lo, interpel·lar-lo i activar-lo, tot generant noves capes de lectura i noves maneres de presentar l’art en contextos poc habituals.

És per això que els objectius per assolir són els següents:

- Fomentar la presència de la creació contemporània en els centres educatius, de la mà de les obres, els i les artistes i les institucions culturals que vetllen pel patrimoni.
- Provocar el diàleg actiu entre centres educatius, museus i artistes, per vertebrar un projecte que interrelacioni els diferents agents implicats.
- Tenir cura del patrimoni col·lectiu i activar-lo des d’un posicionament actiu per part de la totalitat de la comunitat educativa de les escoles i instituts.
- Generar situacions d’aprenentatge que s’ajustin a les necessitats marcades pel currículum nou des d’un punt de vista competencial.
- Articular dinàmiques de treball intern en els diferents centres educatius i culturals participants que donin sentit global al programa i que s’integrin dins de les dinàmiques educatives.

Proposta curatorial

Després de visitar els dos centres educatius i de veure'n els espais, i tenint en compte el projecte de centre, s'hi han establert punts de connexió que entreteixeixen vincles comuns. Aquests es podrien vehicular dins d'un marc teòric i discursiu a partir d'unes obres concretes que no es llegeixen una al costat de l'altra, sinó que es relacionen entre elles i amb les narratives que integren la presentació actual de la *Col·lecció MACBA. Preludi. Intenció poètica*. D'aquesta manera, la proposta curatorial s'entén, no com una suma de dues obres a dos centres educatius, sinó com una extensió de la Col·lecció MACBA mateixa.

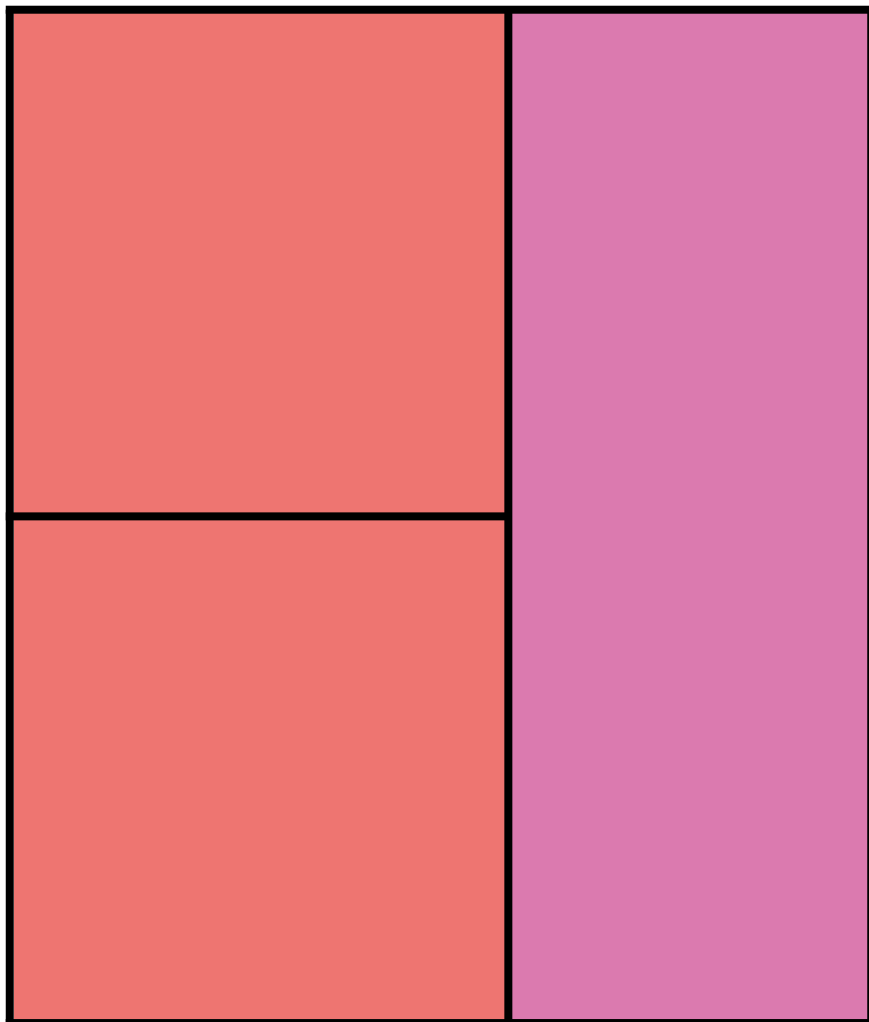
La proposta curatorial del pilotatge parteix de la idea de cos i de la manera com aquest està imbricat en una cultura capitalista i neocapitalista ferotge. Així, doncs, les obres seleccionades parteixen d'aquest principi físic i corporal per desenvolupar-se com a subjectes socials en el marc d'una cultura del capital que els ofega, els sotmet i els relega a una condició de fragilitat. En aquest sentit, el cos és present a totes les peces seleccionades, ja sigui de manera explícita, per mitjà de la representació fotogràfica, com de manera implícita, en la proposta d'una tela vaquera feta amb texans d'una gran marca de moda ràpida (*fast fashion*). Un cos, en definitiva, travessat per les condicions materials d'un present complex que s'enfronta a un futur incert i que fa emergir moltes de les problemàtiques i de les preocupacions a les quals ens enfrontem com a col·lectiu que habita un territori finit i que presenta símptomes d'esgotament.

Agents participants

Els participants del pilotatge de “Fora de reserves” són dos centres educatius i dos artistes, les obres dels quals es troben en el fons d’obres d’art de titularitat municipal avui a la Col·lecció MACBA: Isabel Banal, que es vincula a l’Escola Ramon Casas, i Rubén Grilo, que ho fa amb l’Institut Anna Gironella de Mundet.

Tant els centres educatius com els artistes han estat seleccionats per l’equip responsable del projecte amb la participació dels representants dels dos centres de recursos pedagògics implicats.

Artistes

Isabel Banal

7

(Castellfollit de la Roca, Girona, 1963)

Formada en Belles Arts a la Universitat de Barcelona, és professora a l'Escola Massana d'aquesta ciutat. Amb una obra "performàtica", objectual, fílmica i també textual, analitza la relació entre natura, ruralitat i món urbà. Es val sovint del color blanc com a un indicador del silenci i de la revelació.

Entre les seves mostres individuals, destaquen les presentades a l'Espai Zero1 d'Olot (2002), Espais de Girona (2003), Centre d'Art Contemporain de Saint-Cyprien (2004), Centre de Lectura de Reus (2004), Arts Santa Mònica de Barcelona (2014), Fundació Joan Miró de Barcelona (2016), Museu de la Mediterrània de Torroella de Montgrí (2019) i el MUME de La Jonquera de 2020. La seva obra forma part de col·leccions com la Fundació Vila Casas i el MACBA de Barcelona.

Més informació:

www.isabelbanalx.com

Peça escollida:

Al cistell, 2017

Caixa de llum (led i marc d'alumni), impressió digital sobre tèxtil polièster. 70 x 70 x 10 cm

La peça d'Isabel Banal, *Al cistell*, de 2017, forma part d'una sèrie en què un cos anònim es col·loca dins de contenidors domèstics i quotidians com una senalla, una galleda, un cove, una caixa de fruita de plàstic i un cistell. En aquest cas, el cos agafa un cistell, un objecte que ens remet a la tradició, al camp i a la pagesia, relegats avui a la condició folklòrica. Un gest que centra la mirada en el pes que la tradició ha tingut en el desenvolupament de les cultures occidentals i en el fet que bona part de les feines les feien les dones. L'anonimat del cos de la imatge també evoca l'oblit de la figura de la dona dins d'un món, el rural, que s'ha associat principalment als homes i als rols masculins. La tensió que genera el cos, davant de la impossibilitat d'agafar-se, genera també una distorsió a l'hora de mirar-lo.

Al cistell permet abordar temes com la tradició i la preservació dels sabers de sempre; l'ecologia, el canvi climàtic i els cicles de la natura i el capitalisme i la societat postmoderna. També qüestions de gènere i les càrregues de caràcter físic i emocional de les tasques associades ancestralment a les dones.

Rubén Grilo

(Lugo, Galícia, 1981)

9

Es va formar a la Universitat de Barcelona i a la Rijksakademie van Beldende Kunsten d'Amsterdam. La seva producció en escultura, so i imatge en moviment explora qüestions relatives a la subjectivitat contemporània i la relació complexa amb la tecnologia. Les seves obres sovint fan referència als llindars de la percepció i de l'atenció i a l'escala corporal humana. Grilo treballa sovint amb llinatges o famílies de treballs que evolucionen amb els anys, com la seva sèrie de peces fetes amb tela de texans.

Ha exposat a La Casa Encendida de Madrid (2010), Espai Zero1 d'Olot (2010), Museo de Arte Contemporánea de Vigo (2011), Centro de Arte 2 de Mayo de Móstoles a Madrid (2014), Kunstverein de Hildesheim a Alemanya (2014), Espai 13 de la Fundació Joan Miró de Barcelona (2015) i CentroCentro de Madrid (2016 i 2019), entre altres espais. La seva obra es troba en col·leccions com el Centre d'Art La Panera de Lleida, Centro Galego de Arte Contemporánea de Santiago de Compostel·la, Centro de Arte 2 de Mayo de Móstoles (Madrid), Rijksakademie van Beldende Kunsten d'Amsterdam i el MACBA de Barcelona.

Més informació:
www.rubengrilo.net

Peça escollida:

High Five Zara composition01.ai (the Poignant), 2014
Tela vaquera rentada i tallada amb làser botonada a un marc d'alumini, botons a pressió, costures. 130 x 240 cm

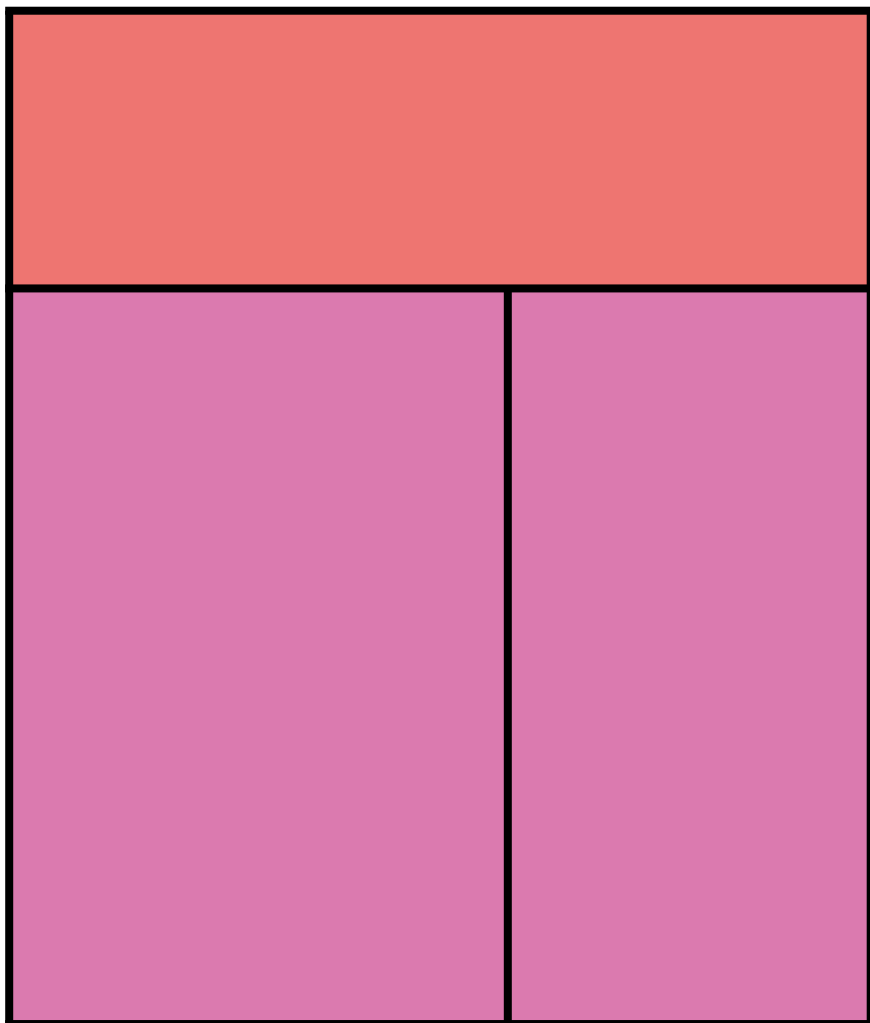

Aquesta és una de les primeres peces d'una llarga sèrie feta amb làser sobre denim, el resultat d'un procés d'experimentació que va concloure a l'IAAC FabLab de Barcelona l'any 2014. Una experiència que va donar lloc a diversos treballs, alguns produïts per a la tercera part del cicle expositiu comissariat per Martí Manen i David Armengol a la Fabra i Coats de Barcelona i altres per a una exposició individual al Kunstverein de Hildesheim, a Alemanya, titulada "Mit eigener Hand" [Amb les pròpies mans]. Amb aquesta pràctica, l'artista s'apropia d'una tècnica usada per marques de moda comunes per desgastar els texans de forma artificial. Consisteix a cremar una imatge amb làser com si es tractés d'una fotografia i que acaba virtualitzant el cos de qui el vesteix. En aquest cas, Grilo fa servir patrons extrets de pantalons de Zara que s'han transferit a la tela. Configuren petjades de mans gegants sobre llenços de denim i costures que dibuixen les línies de la mà.

Alguns dels temes de reflexió que es generen entorn d'aquesta sèrie són la sostenibilitat i l'ecologia dels grans sistemes de producció d'avui; la deslocalització i la petjada de carboni que aquests generen; l'alternativa que suposa la producció local i sostenible; l'hiperconsumisme i la cosificació com a valor inqüestionable imposat per la moda.

Centres educatius

11

Escola Ramon Casas

12

Inaugurada el curs 1976-1977, i compartint les instal·lacions del centre amb l'Escola Bressol El Cotxet des del 2006-2007, l'Escola Ramon Casas s'ubica al barri de la Marina, al districte de Sants-Montjuïc. Es tracta d'un centre molt integrat en un barri de tradició obrera i industrial. Entre els projectes desplegats a l'escola destaquen aquells que contribueixen a la reflexió i a la millora del medi ambient i que potencien la sostenibilitat. És el cas de "Refugis climàtics", "Escola Verda" i "Alimentació sostenible". Pel que fa a la dimensió artística, l'Escola Ramon Casas participa anualment a "Cantània", que organitza L'Auditori de Barcelona, i al "Dansa Ara", dins de la iniciativa *L'escola fa esport a la ciutat*, que implica tota la comunitat educativa a l'hora de participar en un gran esdeveniment de dansa contemporània.

Més informació:

agora.xtec.cat/ceipramoncasas

Ubicat en el Recinte Mundet del barri d'Horta, l'institut porta el nom de la filantropa catalana, cofundadora de les Llars Mundet de Barcelona inaugurades el 1957, Anna Alberta Felícia Gironella i Llobet (Barcelona, 1881-Ciutat de Mèxic, 1967). Integrat plenament en la natura, als peus del parc de Collserola, el recinte de Mundet presenta un entorn ampli amb zones de bosc, jardins i diverses instal·lacions esportives, administratives i educatives. Entre aquestes darreres, destaquen l'Escola Bressol L'Arboç, l'Escola Els Pins, l'Escola d'Educació Especial La Ginesta, l'Institut Anna Gironella de Mundet i les branques de Psicologia, Pedagogia i Formació del professorat de la Universitat de Barcelona. L'Institut Anna Gironella de Mundet ofereix cicles formatius d'instal·lació i manteniment, electricitat i electrònica i tèxtil i moda. És molt conegut per aquesta darrera línia formativa.

Més informació:

agora.xtec.cat/insagmundet

Equip “Fora de reserves”

Direcció

Tonina Cerdà (MACBA, Educació)
Sergi Díaz (ICUB, Direcció de Cultura i Educació als Barris)
Carles Giner (ICUB, Direcció de Cultura i Educació als Barris)
Rosa Naudi (Consorci d'Educació de Barcelona)
Patricia Sorroche (MACBA, Registre i Col·lecció)

Coordinació

Judith Barnés

Artistes

Isabel Banal
Rubén Grilo

Centres educatius

Núria Buyreu, Esther Cama, Mireia García, Sergio Palacios, Mónica Ramos, Rosario Ribera i Claudia Vallejo (Escola Ramon Casas)
Míriam Goñi, Vicenç Lameiro i Jordi Mogas (Institut Anna Gironella de Mundet)

Centres de recursos pedagògics

Joan Fontdeglòria
(CRP Horta-Guinardó)
Mònica Ferrer (CRP Sants-Montjuïc)

Conservació i restauració

Lluís Roqué (MACBA)

Transports i muntatge

TTI - Técnica de Transportes Internacionales
Marc Imatge

Comunicació

Rosa Foix (ICUB) i Maria Fernández (MACBA)

Identitat visual del programa

todojunto.net

